

Penge- og kapitalmarkedet

1. Penge- og kapitalmarkedet

Formidling af kapital fra långiver til låntager

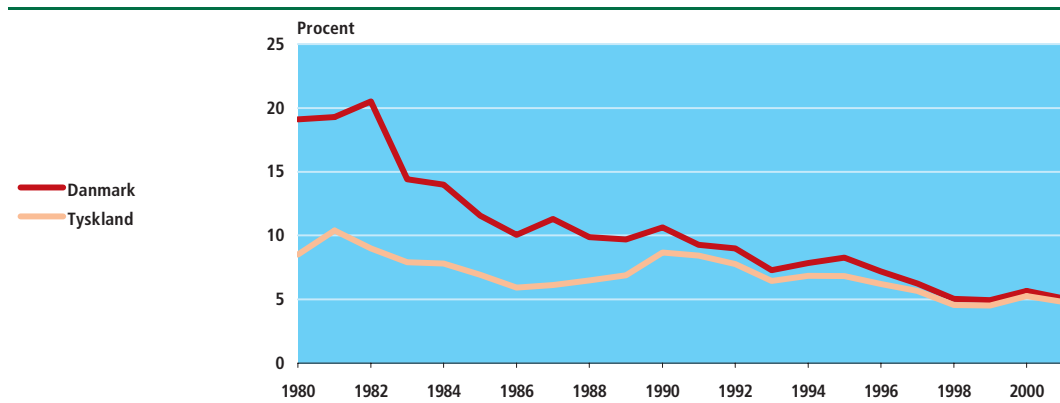
Et kapitalmarked er et marked, hvor der bliver handlet med finansielle produkter, såsom lån, kredit, forsikring mv. Markedet gør det muligt at formidle kapital fra personer med opsparingsoverskud til personer med opsparingsunderskud. På den måde kan den enkelte tidsmæssigt adskille investeringer og forbrug i forhold til indtjeningen. Pengemarkedets formål er at sikre en velfungerende betalingsmekanisme, så en handel uden større omkostninger og besvær kan blive afsluttet med en betaling. Pengemarkedet vedrører derfor den likviditet, der bruges til betalingsformidling ved økonomiske transaktioner. Der er ingen skarp grænse mellem penge- og kapitalmarkedet.

Øget internationalisering

Siden begyndelsen i 80'erne er der sket en markant udvikling på de danske finansielle markeder i retning af deregulering, internationalisering og øget konkurrence. Danske borgere kan uden større vanskeligheder eller omkostninger investere i eller optage lån fra udlandet. Den frie kapitalbevægelighed har bl.a. betydet en udligning af priserne (renterne) på de finansielle produkter imellem landene. I 1980 var forskellen mellem den danske og tyske lange obligationsrente 10,6 procentpoint, hvor den var faldet til 0,3 procentpoint i 2001.

Figur 1

Renten på tiårige statsobligationer 1980-2001

Den lange rente var oppe på 21 pct. i 1982

Renten på en finansiell fordring udtrykker långivers kompensation for den udskudte forbrugsmulighed. Man sonderer mellem den korte og den lange rente, dvs. renten på henholdsvis kortfristede og langfristede fordringer. Som indikator for den korte rente bruges normalt pengeinstitutternes 3-måneders rente, hvor renten på 10-årige statsobligationer bruges som indikator for den lange rente.

Den korte rente kan styres centralt. Nationalbanken kan regulere mængde og pris på likviditeten i forhold til pengeinstitutterne. Den rente pengeinstitutterne får og

Penge- og kapitalmarked

betaler til Nationalbanken påvirker de rentesatser, der fastsættes i forhold til kunderne. Den lange rente dækker over andre markedsbestemte faktorer, først og fremmest inflationsforventninger og risikoforventninger. Disse faktorer får mere indflydelse på renteudmålingen, desto længere løbetid fordringen har. Den lange rente vil normalt være højere end den korte rente. I 1981 var den lange rente helt oppe på 21 procent p.a. En del af forklaringen var de høje inflationsforventninger.

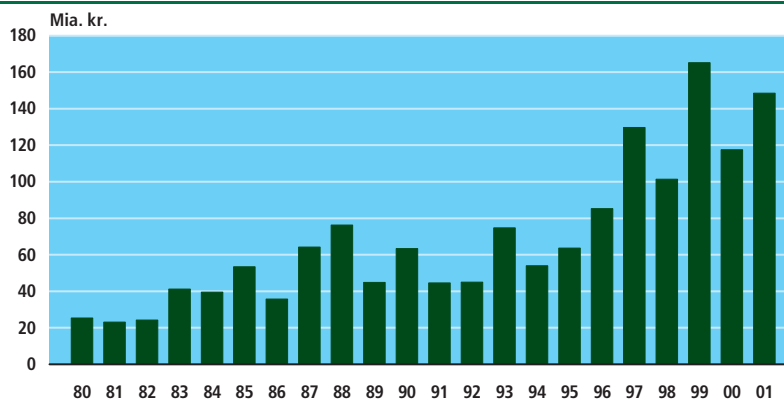
Staten har opkøbt udenlandsk valuta for at holde kronkursen nede

Kronekursen afhænger af udbud og efterspørgsel efter valuta. Efterspørgslen efter fremmedvaluta øges ved importbetalinger og kapitaleksport (f.eks. ved indlændinges køb af udenlandske værdipapirer eller ved indlændinges investeringer i udlandet). Omvendt vil eksportbetalinger og kapitalimport øge efterspørgslen efter kronen. I tilfælde af en mere efterspørgsel efter fremmedvaluta presses prisen på denne op og kronkursen falder.

Nationalbanken handler på valutamarkedet med henblik på at stabilisere kronens kurs gennem køb og salg af valuta mod kroner. Det primære formål med valutareserven er således at give Nationalbanken mulighed for at anvende intervention som et instrument til at holde en stabil valutakurs mellem kronen og euroen. Køb af kroner vil således trække i retning af en styrkelse af kronen, mens salg af kroner, dvs. køb af valuta, trækker i retning af en svækkelse af kronen. Størrelsen af den danske valutareserve er siden begyndelsen af 90'erne steget meget. Det er udtryk for, at Nationalbanken i den forløbne periode har været nødt til netto at opkøbe valuta for at holde kronkursen nede.

Figur 2

Valutareserven

Danmark i valutakurssamarbejdet ERM II

Fra 1. januar 1999 har Danmark deltaget i et valutakurssamarbejde med Den Europæiske Centralbank og de EU-lande, som ikke deltager i Den Økonomiske Monetære Union. Aftalen betegnes ERM II (Exchange Rate Mechanism II) og ligner meget det tidligere samarbejde under EMS'en. Samarbejdet skal sikre, at valutakurserne holder sig indenfor det tilladte valutabånd. For Danmarks vedkommende +/- 2,25 pct. i forhold til centralkursen. I tilfælde af ekstraordinært

pres på kronen kan Danmark udover at sælge ud af sin egen valutareserve endvidere trække på en interventionskredit/euro-konto i Den Europæiske Centralbank. Valutakurssamarbejdet er således med til at sikre kronekursen i forhold til de europæiske valutaer og euroen, men ikke overfor andre vigtige valutaer som f.eks. amerikanske dollar og yen.

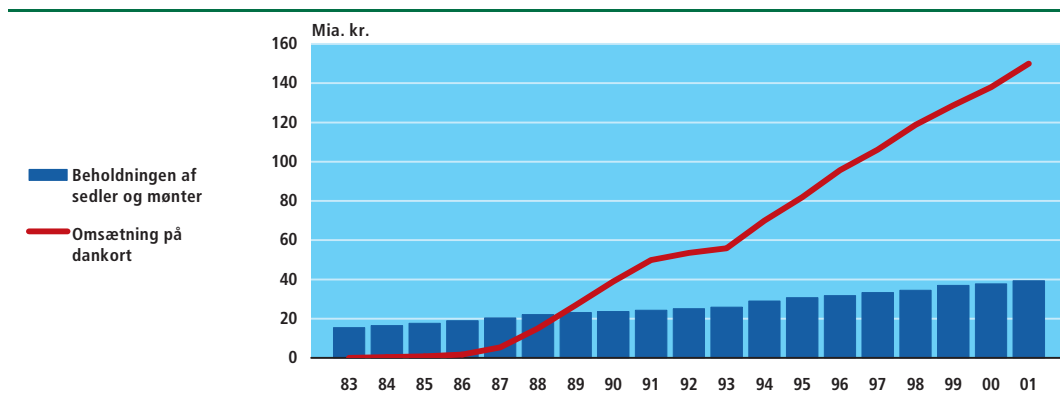
2. Finansielle fordringer

Penges funktion som betalingsmiddel

Pengenes funktion som betalingsmiddel er i dag udelukkende baseret på tillid. Hvis en sælger skal modtage penge som betaling for sit produkt, må han kunne stole på, at andre ligeledes vil modtage pengene som betaling. I tilfælde af høj inflation vil pengenes værdi som betalingsmiddel falde. Frem til 1931 var det muligt at indløse værdien af sine sedler og mønter til guld i Nationalbanken. Selvom guldindløseligheden derefter blev afskaffet eksisterede guldfodsystemet formelt stadig helt frem til 1971. Det betød at Nationalbanken var forpligtet til at opretholde en beholdning af guld svarende til værdien af sedler og mønter i omløb. I dag er penge stadig fordringer på Nationalbanken men nu blot uden dækning af Nationalbankens guldbeholdning.

Figur 3

Dankortomsætning og beholdningen af sedler og mønt

Det bliver stadig sværere at vurdere mængden af den likviditet, der er til rådighed i samfundet. Brugen af dankort har betydet, at kontoformer, der er knyttet til et dankort, hermed er blevet ligeså likvide som sedler og mønter. Samtidigt kan der til dankortet knyttes visse kreditfaciliteter, ligesom udenlandske pengeinstitutter kan stille kredit til rådighed for de danske borgere. Danmarks situation som en lille åben økonomi med frie kapitalbevægelser gør, at pengemængden ikke længere har samme betydning som pengepolitisk måltal som tidligere.

Penge- og kapitalmarked

Den danske realkreditobligation er internationalt enestående

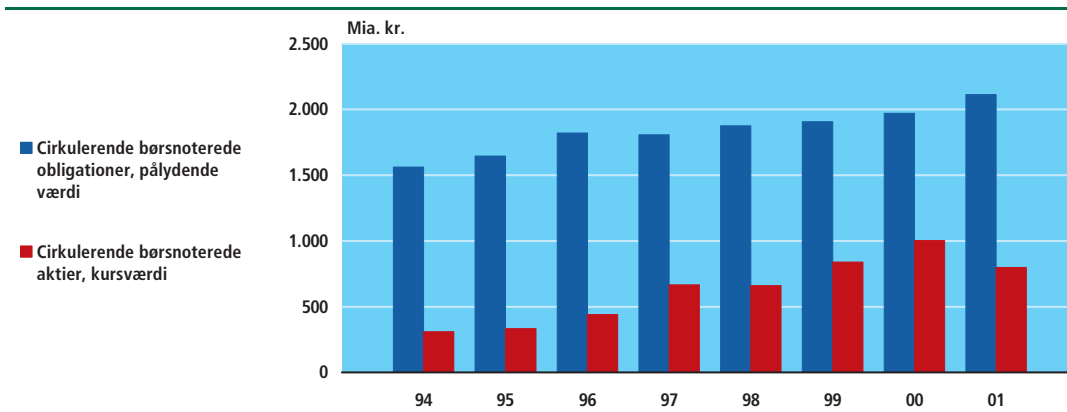
Obligationer er letomsættelige standardiserede gældsbeviser med lav risiko og fast afdragsprofil. Det danske obligationsmarked var før introduktionen af Euroen blandt de største i Europa¹. Det er domineret af statsobligationer og realkreditobligationer

Realkreditobligationer er obligationer med sikkerhed i fast ejendom med lang løbetid (op til 30 år). Den danske realkreditobligation og dens rolle i boligfinansieringen er enestående for det danske marked. Den relativt høje grad af sikkerhed skyldes udover sikkerhedsstillelsen i fast ejendom de tilknyttede betingelser til realkreditinstitutternes låneudmåling vedrørende lånegrænser, løbetid og opbygning af reservefonde.

Ultimo 2001 var ca. 17 pct. af den samlede obligationsmasse ejet af udenlandske investorer. Der har i de senere år været en stigende udenlandsk interesse for investering i realkreditobligationer. Således lå 11 pct. af disse på udenlandske hænder ultimo 2001, hvor det kun var omkring 3 pct. i 1995.

Figur 4

Den cirkulerende aktie- og obligationsmasse på Københavns Fondsbørs

Aktien et risikofyldt placeringsobjekt

En aktie er et ejerandelsbevis i en virksomhed. Værdien af aktien afhænger først og fremmest af virksomhedens fremtidige indtjening. Da der er knyttet stor usikkerhed til den fremtidige indtjening kan aktieinvesteringer give anledning til såvel store tab som store gevinster. Aktiekursen afspejler, udover specifikke forventninger til den pågældende virksomhed også mere generelle forventninger til branchen og til økonomien som helhed. Små ændringer i markedsinformationerne kan skabe betydelige selvforstærkende fluktuationer på markedet.

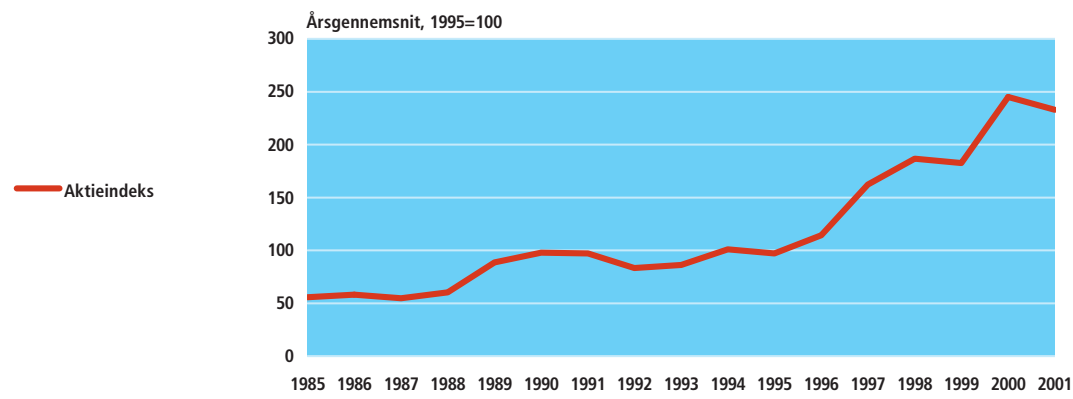
Det danske aktiemarked er ikke så stort som obligationsmarkedet. Det afspejler den danske erhvervsstruktur, som er karakteriseret af mange små og mellemstore virksomheder, hvor der er ikke på samme måde som i udlandet er tradition for at gå på aktiemarkedet for at få finansieret sit kapitalbehov. I 2001 var 217 selskaber noteret på Fondsbørsen, hvoraf de tyve største udgjorde 70 pct. af den samlede

¹ Efter indførelsen af euroen 1. januar 1999 er eurolandenes markeder ikke længere regionalt opdelte, men udgør et samlet marked.

cirkulerende aktiemasse. Samtidig er omsætningshastigheden ikke så stor for aktier: I 2001 blev en aktie i gennemsnit handlet 0,6 gange, hvor en obligation blev handlet 2,5 gange.

Figur 5

KAX, totalindeks for samtlige aktier opgjort til markedsværdi

Som indikator for udviklingen på aktiemarkedet bruges forskellige indeks. De mest almindelige er det ovenfor viste totalindeks, KAX, der angiver markedsværdien af samtlige noterede aktier og KFX, der er et vægtet markedsværdiindeks for de tyve største og mest handlede aktier. Fra 1985 og frem til 1995 lå det generelle kursniveau nogenlunde stabilt. Derefter har der været en tendens til stigende kurser, som har afspejlet udviklingen på de internationale markeder. I 1998 og 2001 skete udbredte kursfald ligeledes i takt med kursudviklingen på de udenlandske markeder.

3. Virksomheder i den finansielle sektor

Bank-, realkredit- og forsikringsvirksomhed stadig klart adskilte brancher

Siden begyndelsen af 80'erne er der sket en overlapning af forretningsområderne i den finansielle sektor. Man kan eksempelvis i dag få tilbudt pensionsopsparingsordninger af sin bank, der ligger tæt op af de ordninger, som livsforsikringselskaberne kan tilbyde. Det er dog stadig ikke tilladt at drive bank-, realkredit- eller forsikringsvirksomhed i samme selskab. Ny lovgivning gjorde det muligt at etablere holdingselskaber og tværgående ejerskab blandt de finansielle selskaber indbyrdes. Det betyder, at et realkreditinstitut godt kan eje en bank og omvendt. Som resultat er der foretaget en række fusioner og koncerndannelser på kapitalmarkedet. I den sammenhæng er der oprettet finansielle supermarkeder, hvor forbrugeren kan ordre sine finansielle engagementer gennem samme udbyder.

Få store pengeinstitutter og mange små

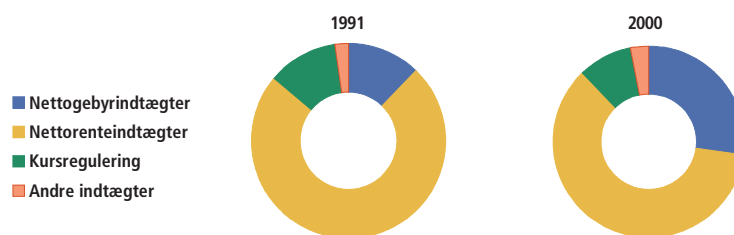
Pengeinstitutsektoren varetager funktioner i forbindelse med betalings- og kreditformidling, omsætning af værdipapirer samt dertil hørende serviceydelser. På trods af de senere års fusioner blandt de større pengeinstitutter eksisterer der stadig et stort antal mindre pengeinstitutter. Der er registreret 187 virksomheder medio 2002, hvoraf de to største dækker 75 pct. af balancesummen i branchen.

Der er ofte fokus på udlånsaktiviteten i pengeinstitutsektoren, da den er meget konjunkturfølsom og kan tolkes som indikator for væksten bl.a. i forbrug og inve-

Penge- og kapitalmarked

steringer. Rentemarginalen dvs. forskellen mellem udlån- og indlånsrente tiltrækker også opmærksomhed. En stadig større del af bankernes indtjening ligger imidlertid på gebyrindtægterne.

Figur 6 Pengeinstitutternes indtjening fordelt på art

Realkreditinstitutternes låneaktivitet afhængig af renteændringer

Realkreditinstitutter er eneberegtede til at drive realkreditinstitutvirksomhed her i landet. Med realkreditvirksomhed menes lån mod registreret pant i fast ejendom på grundlag af udstedelse af realkreditobligationer. Der er i dag 8 aktører på markedet. Låneaktivitet påvirkes især af renteutviklingen. Fluktuationer op eller ned resulterer i konverteringsbølger, hvor låntager søger at omlægge sine lån til bedre betalingsvilkår.

Større del af den private opsparing i forsikringselskaber og pensionskasser

Der skelnes mellem skadesforsikring samt livs- og pensionsforsikring. De forskellige forsikringsformer må ikke drives i samme virksomhed, men kan godt bindes sammen via tværgående ejerskab. Det er særligt livs- og pensionsforsikringsområdet, der er vokset de senere år. Udviklingen af arbejdsmarkedspensioner og forskellige former for skattebegunstigelser i forbindelse med pensionsindbetalinger har betydet, at en stadig større del af den private opsparing forvaltes af pensionskasserne, som herved er blevet en vigtig aktør på de finansielle markeder.

Kraftig ekspansion i investeringsforeninger

En investeringsforening er en forening, der placerer midler, som den har modtaget som indskud fra sine medlemmer. Medlemmerne er ofte småsparere, men kan også være livsforsikringselskaber, pensionskasser og fonde. Fordelen ved at optræde i fællesskab er sparede administrationsomkostninger og bedre mulighed for risikospredning. Investeringsforeninger er i de senere år ekspanderet kraftigt. Fra 1996–2001 steg antallet af foreninger fra 55 til 122, samtidigt med at deres balancesum voksede med 400 pct. Der er som i pengeinstitutsektoren en forholdsvis stor koncentration, idet de to største investeringsforeninger dækker næsten 60 pct. af markedet. Sidstnævnte hænger sammen med, at investeringsforeningerne i de fleste tilfælde er tilknyttet et pengeinstitut.

Tabel 430

Valutareserveren

Ultimo	1990	2000	2001
	mio. kr.		
Nationalbankens guldbeholdning	3 720	4 683	4 979
Nationalbankens fordringer på udlandet	52 707	110 851	138 633
Fordringer på Det Europæiske Monetære institut	5 200
Fordringer på Den Internationale Valutafond	3 053	5 127	8 549
I alt, brutto	64 680	120 661	152 161
Nationalbankens forpligtelser over for udlandet	1 361	3 143	3 734
I alt, netto	63 319	117 518	148 427

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 431

Danske pengeinstitutter¹

	1990	1999 ²	2000
Antal pengeinstitutter	151	95	97
Antal ansatte, ultimo året	54 930	42 658	43 431
Ultimo:	mio. kr.		
Balance	1 125 265	1 564 145	1 742 096
Indlån	529 460	747 781	757 625
Udlån	497 843	685 275	777 595

¹ Forretningsbanker, sparekasser og andelskasser. ² Med en arbejdende kapital på over 250 mio. kr. (mod tidligere 100 mio. kr.).

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 432

Pengemængden

	1999	2000	2001
	mia. kr.		
Pengemængden	523,2	506,4	546,2
Sedler og mønt uden for pengeinstitutsektoren	36,1	37,4	39,2
Indlån i banker og sparekasser	487,1	469,0	507,0
- Anfordring	341,8	348,6	375,4
- Aftaleindskud ¹	145,3	120,4	131,6

¹ Dækker fx indlån på opsigelse og indlån på tidsindskud.

Tabel 433

Danmarks Nationalbanks resultatopgørelse og balance

	2000	2001
	mio. kr.	
Resultatopgørelse		
Renteindtægter mv. i alt	10 581	11 688
Rente af tilgodehavender i udlandet	5 815	6 453
Rente og provision af udlån mv.	2 203	2 638
Rente og udbytte af obligationer og aktier mv.	2 563	2 597
Renteudgifter mv. i alt	5 625	6 181
Rente af forpligtelser over for udlandet	134	67
Rente af indlån mv.	5 491	6 114
Omkostninger i alt	556	514
Administrationsomkostninger	293	301
Omk. ved seddelvæsenet og Den kgl. Mønt	263	213
Kursregulering mv. i alt	1 343	124
Værdiregulering af guldbeholdningen	116	296
Kursregulering af valutamellemværender	1 126	- 299
Kursregulering af obligationer og aktier mv.	101	127
Andre ordinære indtægter	- 19	- 295
Henlæggelser mv.	2 658	1 553
Årets resultat	3 066	3 269
Balance		
Aktiver i alt	237 796	295 286
Guldbeholdningen ¹	4 683	4 979
Fordringer på Den Internationale Valutafond	5 127	8 549
Fordringer på udlandet	110 851	138 633
Udlån mv.	67 635	97 016
Obligationer og aktier mv.	39 960	41 152
Forskellige debitorer	9 540	4 957
Passiver i alt	237 796	295 286
Seddelomløb	40 650	42 966
Møntomløb	4 148	4 333
Forpligtelser over for udlandet	3 143	3 734
Tildelte særlige trækingsrettigheder i Den internationale Valutafond	1 869	1 884
Indlån mv.	52 460	37 996
Indskudsbeviser	51 874	113 620
Staten - løbende konto	37 718	43 510
Forskellige kreditorer	729	539
Grundfond	50	50
Reservefond	250	250
Sikringsfonde	44 905	46 404

¹ Beholdningen er optaget til en værdi for år 2000: på grundlag af 1 kg fint guld = 70.307 kr., samt for 2001: 1 kg fint guld = 74.758 kr.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 434

Pengeinstitutternes resultatopgørelse og balance

Ultimo	1999	2000
Antal¹	95	97
	----- mio. kr. -----	
Resultatopgørelse		
+Renteindtægter	73 493	93 154
–Renteudgifter	44 468	62 103
Renteindtægter, netto	29 025	31 051
+Udbytte af aktier mv. og andre kapitalandele	760	861
+Gebyrer og provisionsindtægter	12 602	15 635
–Afgivne gebyrer og provisionsindtægter	1 926	2 534
Rente- og gebyrindtægter, netto	40 461	45 013
+Kursstigning på værdipapirer og valuta	1 771	4 637
+Andre ordinære indtægter	1 885	1 622
Resultat af finansielle poster	44 117	51 271
–Udgifter til personale og administration	28 774	30 683
–Afskrivninger på materielle og immaterielle aktiver	1 736	1 787
–Andre driftsudgifter	199	2 592
–Afskrivninger og hensættelser på debitorer (netto)	2 622	3 059
+Kursstigning på kapitalinteresser	3 447	4 582
Resultat af ordinær drift	14 233	17 732
+Ekstraordinære indtægter (netto)	-	-
Resultat før skat	14 233	17 732
–Skat	2 465	3 425
Årets resultat	11 768	14 307
Balance		
Aktiver i alt	1 564 145	1 742 096
Tilgodehavender hos kreditinstitutter mv.	340 038	346 502
Udlån	685 275	777 595
Obligationer mv.	329 020	354 719
Aktier mv.	43 591	44 728
Kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	35 613	60 925
Immaterielle aktiver	111	59
Materielle aktiver	13 725	13 371
Andre aktiver	116 771	144 197
Passiver i alt	1 564 145	1 742 096
Gæld til kreditinstitutter mv.	426 762	475 688
Indlån	747 781	757 625
Udstedte obligationer mv.	94 784	109 826
Andre passiver, periodeafgrænsningsposter	162 079	238 172
Hensættelser til omkostninger	1 139	3 820
Efterstillede kapitalindskud	37 698	40 647
Egenkapital	93 902	116 318

Anm. Ekskl. grønlandske banker.

¹ Med en arbejdende kapital på over 250 mio. kr.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 435

Større pengeinstitutters indenlandske indlån og udlån 2001

	Indlån	Udlån ¹
	mio. kr.	
I alt	779 557	623 630
Lønmodtagere, pensionister, mv.	309 601	147 269
Erhvervs kunder	469 956	476 361
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	16 607	21 984
Landbrug, gartneri og skovbrug	11 888	20 387
Fiskeri mv.	379	910
Råstofudvinding	4 340	687
Industri	21 419	42 666
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	3 616	11 110
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	672	2 200
Træ-, papir- og grafisk industri	2 263	4 634
Mineralolie-, kemisk- og plastindustri mv.	5 387	7 916
Sten-, ler- og glasindustri mv.	504	1 130
Jern- og metalindustri	7 886	13 256
Møbelindustri og anden industri	1 091	2 420
Energi- og vandforsyning	11 557	4 731
Bygge- og anlægsvirksomhed	8 337	10 642
Handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	28 858	45 531
Handel med biler, autoreparation, servicestationer	2 986	6 694
Engros- og agenturhandel undtagen med biler	16 622	25 562
Detailhandel, reparationsvirksomhed undtagen biler	7 251	9 654
Hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	1 999	3 621
Transportvirksomhed, post og telekommunikation	13 118	16 342
Transportvirksomhed	10 982	14 498
Post og telekommunikation	2 136	1 844
Finansieringsvirksomhed mv., forretningservice	309 566	289 403
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	253 412	226 582
Udlejning og ejendomsformidling	20 497	31 748
Forretningservice mv.	35 657	31 073
Offentlige og personlige tjenesteydelser	47 112	26 594
Offentlig administration mv.	23 330	16 985
Undervisning	3 956	1 438
Sundhedsvæsen mv.	2 895	2 104
Sociale institutioner mv.	3 306	710
Renovation, foreninger og forlystelser mv.	13 625	5 357
Uoplyst erhverv	13 382	18 468

Anm. Ved "større pengeinstitutter" forstås pengeinstitutter, med en balancesum, der tilsammen udgør ca. 93 pct. af den samlede balance for pengeinstitutsektoren.

¹ Skyld ultimo.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 436

Pengeinstitutternes særlige indlånsformer

Ultimo	1999	2000
	mio. kr.	
I alt særlige indlånsformer	149 621	148 489
Indekskonti	15 955	15 590
Kapitalpensionskonti	87 233	86 135
Børneopsparingskonti	9 241	9 207
Selvpenionseringskonti	7 695	6 412
Investeringsfondskonti	1 454	851
Etableringskonti	1 202	1 118
Boligopsparingskontrakter	1 561	1 298
Ratepensionskonti	13 721	16 531
Uddannelsesopsparing	1 191	1 056
Gevinstopsparingskonti	10 341	10 259
Konjunkturudligningskonti	27	32

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 437

Omsætning på Dankort

	1985	1990	1995	2001
Dankort	—tusinde stk.—			
Kort	609	1 731	2 703	3 180
Transaktioner				
Elektronisk	106	65 783	218 119	429 520
Notaer	1 060	15 803	22 622	9 994
Omsætning	mio. kr.			
Elektronisk	58	30 844	71 026	144 770
Notaer	636	8 010	10 870	5 160

Anm. Transaktioner i de såkaldte KONTANTEN-automater er ikke medregnet.

Kilde: PBS (Pengeinstitutternes BetalingsService).

Tabel 438

Realkreditinstitutterne

	Realkreditinstitutterne ¹	
	1999	2000
Antal institutter	10	8
	— mio. kr. —	
Resultatopgørelse		
+ Renteindtægter	77 699	83 141
– Renteudgifter	68 102	73 452
Renteindtægter, netto	9 597	9 689
+ Gebyrer og provisioner mv.	146	- 112
Rente- og gebyrindtægter, netto	9 743	9 577
– Udgifter til personale, administration og andre driftsudgifter	3 916	3 979
– Afskrivninger og hensættelser	- 50	- 89
+ Kursstigning	- 795	946
+ Andre ordinære indtægter	136	159
Ordinært driftsresultat	5 218	6 792
+ Ekstraordinære indtægter (netto)	0	0
– Skat	1 298	1 999
Årets resultat	3 920	4 793
Balance		
Aktiver i alt	1 266 118	1 430 198
Tilgodehavende hos kreditinstitutter mv.	66 195	68 218
Udlån	1 093 392	1 184 505
Obligationer og aktier, mv.	96 427	165 207
Kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	4 892	5 875
Immaterielle aktiver	135	129
Materielle aktiver	1 724	1 599
Andre aktiver	3 353	4 665
Passiver i alt	1 266 118	1 430 198
Gæld til kreditinstitutter	22 239	34 994
Udstedte obligationer mv.	1 145 894	1 281 616
Andre passiver, periodeafgrænsningsposter	23 105	30 609
Hensættelser til omkostninger	1 874	1 748
Efterstillede kapitalindskud	5 670	5 170
Garantikapital	-	10
Egenkapital	67 334	76 051

¹ Til de i tabellen anførte fordringer kommer Danske Banks Hypotekafdeling, der den 31.12.2000 havde 24 mio. kr. i obligationslån.

Kilde: Finanstilsynet

Tabel 439

Realkreditinstitutternes nyudlån

	1999	2000	2001
	mio. kr.		
Udlån inkl. indekslån i alt	58 742	48 451	82 962
Ejerboliger og fritidshuse	40 982	34 204	56 343
Støttet byggeri til beboelse	217	295	451
Private udlejningsejendomme	4 642	5 758	7 059
Landbrug mv.	6 690	5 488	9 084
Industri og håndværk mv.	1 017	368	2 385
Kontor og forretning	3 777	1 622	5 239
Ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål	1 427	713	2 383
Ubebyggede grunde	-10	3	18

Anm. Realkreditinstitutternes udlån er opgjort til kontantværdier. Nyudlån er et nettobegreb, lig bruttonyudlån fratrukket førtidige indfrielse og ordinære afdrag.

Kilde: Nationalbanken.

Tabel 440

Andre obligationsudstedende institutter

	2000	2001
	mio. kr.	
Balance		
Aktiver i alt	204 563	215 922
Udlån	160 014	164 836
Kasse- og bankbeholdning	8 846	12 383
Obligationer ¹	24 121	27 807
Øvrige aktiver	11 582	10 896
Passiver i alt	204 563	215 922
Cirkulerende obligationer	127 930	140 715
Optagne lån	29 729	33 912
Gæld til banker og sparekasser	12 513	7 551
Øvrige passiver	11 061	11 646
Egenkapital	23 330	22 098

Anm. Omfatter Danmarks Skibskreditfond, Fiskeribanken, Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk, Hypotekbanken og KommuneKredit.

¹ Inkl. skatkammerbeviser.

Kilde: De enkelte institutter.

Tabel 441

Større finansieringsselskaber, udlån, factoring og confirming

	Aktiviteter i alt 2000	Aktiviteter i alt 2001	Status ult. 2000	Status ult. 2001
	mio. kr.			
Udlån	6 704	8 306	16 025	14 336
Factoring	29 369	33 396	2 676	2 988
Confirming	81	118	40	59

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber.

Tabel 442 Større finansieringsselskaber, leasing

		Aktiviteter							I alt	Status ultimo
		Industri-udstyr	Edb- og kontor-udstyr	Lastvogne og vare-vogne	Person-vogne	Skibe, fly, jernbane-materiel	Bygninger	Andet		
		mio. kr.								
Leasing	2001	2 856	5 181	3 961	2 766	776	1 377	1 181	18 100	59 465
	2000	2 589	5 950	3 492	2 772	2 510	1 949	1 222	20 484	57 547

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber.

Tabel 443 Forbrugerkredit

Ultimo året	2000	2001
	mio. kr.	
I alt	14 014	13 853
Saldo på købekort og kontokort	5 562	5 780
Kreditaftaler	5 725	5 178
Heraf med pant i biler eller både	4 049	3 462
Udlån	2 727	2 895

Kilde: De enkelte finansieringsselskaber og kontoringe.

Tabel 444 Sektorfordeling af den cirkulerende obligationsmasse 2001

Pålydende værdi ultimo året	Stats-obligationer mv.	Realkredit-obligationer mv. ¹	Andre obligationer ²	I alt
	mio. kr.			
I alt	628 313	1 451 172	132 677	2 212 162
Ikke-finansielle selskabssektor	22 102	81 005	3 866	106 973
Finansielle institutioner	155 434	571 287	47 930	774 651
Monetære institutioner	118 370	490 226	32 697	641 293
Andre finansielle institutioner	37 064	81 061	15 233	133 358
Forsikrings-selskaber og pensionskasser	78 329	357 553	25 488	461 370
Offentlig forvaltning og service	135 356	106 434	6 025	247 815
Statslige sektor	128 402	89 733	5 427	223 562
Samlede kommunale sektor	6 954	16 701	598	24 253
Sociale kasser og fonde ³
Non-profit institutioner, rettet mod husholdninger	6 477	22 845	618	29 940
Husholdningssektor	13 093	99 456	38 000	150 549
Uoplyst	16 866	47 531	3 170	67 567
Udlandet	200 656	165 061	7 580	373 297

¹ Realkreditobligationer samt obligationer, udstedt af andre obligationsudstedende institutter. ² Kommuneobligationer, Skibskreditfondsoptioner, erhvervsobligationer, udenlandske obligationer og CMO- obligationer. ³ Oblighedsbeholdningerne i denne sektor er overført til *Statslige sektor*.

Kilde: Værdipapircentralen.

Tabel 445

Børsnoterede aktier og investeringsforeningsbeviser 2001

Kursværdi, ultimo året	Udstedende selskaber						I alt
	Industri, mv. ¹	Handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	Transportvirksomhed, post og telekommunikation	Finansieringsvirksomhed og forretnings-service	Offentlige og personlige tjenesteydelser	Udenlandske selskaber	
Ejere ²	— mio. kr. —						
I alt	255 531	13 897	193 733	289 552	20 768	25 949	799 430
Ikke-finansielle selskabssektor	37 183	3 113	54 515	28 772	582	387	124 552
Finansielle institutioner	52 888	2 237	10 159	41 420	1 590	14 798	123 092
Monetære institutioner	5 752	620	3 973	13 367	527	1 848	26 086
Andre finansielle institutioner	47 136	1 618	6 186	28 053	1 063	12 950	97 005
Forsikringselskaber og pensionskasser	26 799	2 352	21 004	31 982	3 144	2 259	87 540
Offentlig forvaltning og service	19 078	1 099	14 167	16 631	1 486	233	52 693
Statslige sektor	15 696	1 036	13 584	15 272	1 475	2	47 066
Samlede kommunale sektor	3 382	62	583	1 359	11	230	5 627
Sociale kasser og fonde ³
Non-profit institutioner, rettet mod husholdninger	625	65	639	1 771	70	127	3 296
Husholdningssektor	26 400	2 639	16 282	83 260	1 151	5 366	135 098
Uoplyst	10 134	1 360	15 973	17 779	691	574	46 511
Udlandet	82 423	1 032	60 995	67 937	12 055	2 205	226 648

¹ Industri samt energi- og vandforsyning, bygge- og anlægsvirksomhed. ² Ved ejere forstås kontohavere i Værdipapircentralen. ³ Aktiebeholdningerne i denne sektor er overført til statslige sektor.

Kilde: Værdipapircentralen.

Tabel 446

Aktieindeks ved årets udgang

KAX-indeks	1999	2000	2001
Ultimo	— ultimo 1995 = 100 —		
Aktier i alt	214	248	212
Materialer	101	150	122
Industri	257	262	193
Forbrugsgoder	104	108	87
konsumentvarer	94	124	103
Sundhedspleje	233	404	433
Finans	174	254	233
IT	422	455	217
Telekommunikation	355	209	192
Forsyning	83	88	208

Kilde: Københavns Fondsbørs.

Tabel 447

Effektiv rente af obligationer

		1999	2000 ¹	2001
		pct. p.a.		
Effektiv nominal kreditorrente				
Statsobligationer:				
5-årige:	Ultimo året	5,18	5,09	4,57
	Årsgennemsnit	4,48	5,57	4,74
10-årige:	Ultimo året	5,50	5,24	4,97
	Årsgennemsnit	4,94	5,66	5,09
Realkreditobligationer				
20-årige:	Ultimo året	7,22	6,61	6,37
	Årsgennemsnit	6,60	7,01	6,44
30-årige:	Ultimo året	7,43	7,31	6,50
	Årsgennemsnit	7,27	7,45	6,72

¹ Reviderede tal.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 448

Pensionskasser

	Pensionskasser under lov om forsikringsvirksomhed			Pensionskasser under lov om tilsyn med firmapensionskasser		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Antal kasser	31	32	31	60	56	52
Antal medlemmer	586 722	631 441	610 097	24 031	23 679	22 884
Erhvervsaktive medlemmer	531 604	573 014	563 021	13 088	12 440	11 898
Pensionerede medlemmer	38 207	41 225	31 614	7 731	7 944	7 749
Pensionerede ægtefæller	9 044	9 163	8 644	2 774	2 779	2 719
Børn, der oppebærer børnepens.	7 867	8 039	6 818	438	516	518
	mio. kr.					
Løbende årlig pension i alt	3 452	3 566	4 190	1 438	1 504	1 480
Pension til medlemmer	2 665	2 805	3 281	1 160	1 218	1 194
Pension til ægtefæller	613	592	726	271	277	276
Pension til børn	174	169	183	7	9	10
Diverse indtægter						
Medlemsbidrag	8 464	9 298	10 047	357	408	342
Heraf ekstraordinære bidrag	79	76	79
Renteindtægter og udbytte	9 406	9 040	10 181	2 245	2 269	2 067
Diverse udgifter¹						
Pensioner	4 155	4 496	5 054	1 408	1 499	1 500
Udtrædelsesgodtgørelser	546	514	515	154	174	146
Aktiver i alt	213 599	253 967	269 482	38 175	43 513	43 315
Statsobligationer ¹	15 414	19 533	20 057	4 834	5 210	6 574
Kommuneobligationer ¹	3 937	6 008	4 107	47	1	87
Realkreditobligationer mv. ¹	92 432	88 543	92 843	20 088	19 294	16 816
Likvide beholdninger	1 592	2 939	4 644	202	122	360
Lån i fast ejendom	748	597	504	16	9	6
Lån mod anden sikkerhed	184	145	599	10	35	7
Andre aktiver	99 292	136 202	146 728	12 978	18 842	19 465
Præmiereserver	169 984	188 791	207 025	30 051	30 595	30 719

Anm. Visse pensionskassers regnskabsår er ikke sammenfaldende med kalenderåret.

¹ Bogført værdi.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 449

Danmarks Nationalbanks diskonto

Diskonto		Diskonto		Diskonto	
		pct.			
1991		1994		29. maj	3,75
2. januar	9,50	6. januar	6,00	21. september	4,25
22. maj	9,00	19. januar	5,75	5. november	4,00
16. august	9,50	18. februar	5,50	4. december	3,50
21. oktober	9,00	15. april	5,25	1999	
20. december	9,50	13. maj	5,00	4. februar	3,25
1993		1995		9. april	2,75
4. februar	11,50	8. marts	6,00	5. november	3,00
22. februar	10,50	6. juli	5,75	2000	
19. marts	10,00	3. august	5,50	4. februar	3,25
29. marts	9,50	25. august	5,00	17. marts	3,50
23. april	9,25	9. november	4,75	28. april	3,75
19. maj	8,25	15. december	4,25	9. juni	4,25
8. juni	7,75	1996		1. september	4,50
2. juli	7,25	25. januar	4,00	6. oktober	4,75
19. juli	9,25	7. marts	3,75	2001	
16. september	8,75	19. april	3,25	14. maj	4,50
27. september	8,25	1997		31. august	4,25
12. oktober	7,75	10. oktober	3,50	18. september	3,75
22. oktober	7,25	1998		9. november	3,25
4. november	7,00	6. maj	4,00		
16. november	6,75				
29. november	6,50				
22. december	6,25				

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 450

Valutakurser i København

		Møntenhed	1999	2000	2001
			kr.		
Amerikanske dollars	USD		698,34	809,03	831,88
Belgiske franc	BEF		18,43	18,48	18,47
Canadiske dollars	CAD		470,26	544,49	537,54
Britiske pund	GBP		1 129,49	1 223,32	1 197,73
Finske mark	FIM		125,06	125,36	125,34
Franske franc	FRF		113,36	113,63	113,47
Græske drachmer	GRD		2,283	2,214	2,187
Hollandske gylde	NLG		337,41	338,23	338,16
Irske pund	IEP		944,13	946,42	946,22
Islandske kroner	ISK		9,64	10,27	8,56
Italienske lire	ITL		0,3840	0,3849	0,3849
Japanske yen	JPY		6,1755	7,5081	6,8522
Norske kroner	NOK		89,47	91,89	92,60
Portugisiske escudos	PTE		3,709	3,718	3,717
Schweiziske franc	CHF		464,63	478,68	493,47
Spanske pesetas	ESP		4,469	4,480	4,479
Svenske kroner	SEK		84,46	88,26	80,58
Tyske mark	DEM		380,18	381,10	381,02
Østrigske schilling	ATS		54,037	54,168	54,156
Euro	EUR		743,56	745,37	745,21
Effektiv kronekurs 1980 = 100			99,6	95,6	96,9

Anm. Kursen er et årgennemsnit.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 451

Livsforsikringselskaber

	1999	2000
Antal selskaber	61	59
Resultatoppgørelse	mio. kr.	
A: Forsikringsvirksomheden		
+Præmieindtægter f.e.r. ¹	37 716	42 215
+Overført investeringsafkast	66 610	27 294
Indtægt af forsikringsvirksomheden	104 326	69 509
–Forsikringsydelse f.e.r.	25 829	30 182
–Førøgelse af livsforsikringshensættelser	36 314	19 382
–Administrationsudgifter	3 017	3 246
–Ændring i bonusudjævningshensættelser	40 716	16 045
+Resultat af syge- og ulykkesforsikring	504	143
Resultat af forsikringsvirksomheden	-1 046	797
B: Investeringsvirksomheden		
+Samlet investeringsresultat	82 023	35 418
–Realrenteafgift	7 022	3 879
–Overført investeringsafkast til livs- og pensionsordninger	66 610	27 294
–Overført investeringsafkast til syge- og ulykkesforsikringer	562	221
Investeringsresultat	7 829	4 024
C: Samlet virksomhed		
+Resultat af primær drift	6 783	4 821
+Øvrige ordinære indtægter, netto	8	-4
+Ekstraordinære indtægter, netto	87	3
–Skatter	2 179	841
Årets nettoresultat	4 699	3 979
D: Førøgelse af egenkapital		
+Årets nettoresultat	4 699	3 979
+Balanceposter	4	37
+Kapitaltilførsler	-1 368	1 227
–Udbytte mv.	133	2 360
Egenkapitalforøgelse, i alt	3 222	2 883
heraf henlagt til sikkerhedsfond	-	-40
Balance		
Aktiver i alt	610 320	649 498
A: Investeringsaktiver		
Grunde og bygninger	9 081	14 643
Obligationer	303 926	329 313
Kapitalandele	255 044	255 904
Udlån	3 714	3 232
Øvrige	16 140	13 219
B: Øvrige aktiver	22 415	33 187
Passiver i alt	610 320	649 498
Egenkapital	62 825	69 867
Hensættelser	527 108	562 377
Øvrige passiver	20 387	17 254

¹ F.e.r. = For egen regning.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 452

Skadesforsikringselskaber

	1999	2000
Antal selskaber	142	139
Resultatopgørelse	— mio. kr. —	
A: Forsikringsvirksomheden		
+Præmieindtægter f.e.r. ¹	31 473	33 191
+Forsikringsteknisk rente f.e.r.	1 509	2 491
Indtægt af forsikringsvirksomheden	32 982	35 682
–Erstatningsudgifter f.e.r.	27 455	28 061
–Administrationsudgifter	9 559	10 354
–Andre forsikringsmæssige poster	-932	- 206
Resultat af forsikringsvirksomheden	-3 100	- 2 527
B: Investeringsvirksomheden		
+Resultat af investeringsvirksomheden	3 457	6 426
C: Samlet virksomhed		
Resultat af primær drift	357	3 899
+Øvrige ordinære indtægter, netto	-8	- 73
+Ekstraordinære indtægter, netto	-244	564
–Skatter	-74	685
Årets nettoresultat	179	3 705
D: Forøgelse af egenkapitalen		
Årets nettoresultat	179	3 705
+Kapitaltilførsler	3 944	265
+Balanceposterings	-126	-3
Tilgang i alt	3 997	3 967
–Udbytte mv.	4 289	2 490
Egenkapitalforøgelse, i alt	-292	1 477
Heraf henlagt til sikkerhedsfond	-45	718
Balance		
Aktiver i alt	103 970	108 129
A: Investeringsaktiver		
Grunde og bygninger	2 874	2 424
Obligationer	44 703	46 864
Kapitalandele	37 614	37 576
Udlån	2 951	2 230
Øvrige	1 176	2 709
B: Øvrige aktiver	14 652	16 326
Passiver i alt	103 970	108 129
Egenkapital	40 713	44 539
Hensættelser	62 877	62 401
Øvrige passiver	380	1 189

¹ F.e.r. = For egen regning.

Kilde: Finanstilsynet.

Tabel 453

Skadesforsikring efter branche 2000

	Antal	Præmier Erstatninger	
		mio. kr.	
I alt	152	35 637	31 548
Erhvervsforsikring i alt	113	8 714	10 136
Arbejdsskadeforsikring	19	1 445	1 548
Bygningsforsikring	39	2 820	4 487
Løseforsikring mv.	70	2 055	2 253
Erhvervsansvarsforsikring	35	968	742
Sø- og transportforsikring	31	758	684
Luftfartsforsikring	10	53	27
Anden erhvervsforsikring	27	615	395
Privatforsikring i alt	62	6 172	4 945
Familieforsikring	49	2 450	1 690
Grundejerforsikring	46	2 825	2 610
Fritidshusforsikring	43	375	298
Anden privatforsikring	48	522	347
Personulykkesforsikring i alt	63	4 982	4 077
Enkelt ulykkes- og sygeforsikring	52	4 985	3 887
Erhvervsudygtighedsforsikring	20	- 3	190
Motorkøretøjsforsikring i alt	41	8 916	7 374
Ansvar	40	3 081	3 160
Kasko	39	5 835	4 214
Kredit- og kautionsforsikring	9	202	- 73
Turistassistance- og retshjælpsforsikring	1	14	4
Direkte forretning i alt	147	29 000	26 463
Heraf i udlandet	...	1 372	1 334
Indirekte forretning i alt	25	6 637	5 085
Heraf i udlandet	...	4 995	4 341

Anm. Præmier og erstatninger er angivet med reserveregulerede bruttobeløb. Indirekte forretning er den modtagne genforsikring, som det enkelte forsikringselskab har overtaget fra andre forsikringselskaber.

Kilde: Finanstilsynet.